

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНВАРІАНТНОГО СКЛАДНИКА БАЗОВОГО КОМПОНЕНТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Умови реалізації Державного стандарту дошкільної освіти. Доступна та якісна дошкільна освіта

Автори-розробники Стандарту дошкільної освіти (БКДО-2021):

Світлана Нерянова, начальник відділу дошкільної освіти головного управління загальної середньої та дошкільної освіти директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти МОН України;

Тамара Піроженко, доктор психологічних наук, професор, завідувачка лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, член-кореспондент НАПН України.

Кроки до забезпечення дітей доступною та якісною дошкільною освітою:

- збереження та розширення мережі закладів дошкільної освіти з метою збільшення кількості дітей, охоплених дошкільною освітою;
- подолання черги;
- урізноманітнення форм освіти;
- підтримка дітей з особливими освітніми потребами;
- послуги інклюзивно-ресурсних центрів;
- підвищення статусу та підтримка педагогічних працівників сфери дошкільної освіти;
- оновлення змісту дошкільної освіти;
- створення системи забезпечення якості освіти;
- розбудова сучасного, безпечного та комфортного освітнього середовища.

Умови забезпечення якості дошкільної освіти:

- зміст освіти (оновлений Базовий компонент дошкільної освіти, що є державним стандартом; сучасне програмно-методичне забезпечення);
- кваліфіковані педагогічні кадри (відповідна педагогічна освіта, підвищення кваліфікації, самоосвіта педагогів);
- сучасне освітнє середовище (сучасний дизайн, засоби навчання та обладнання, використання ІКТ);
- створення системи забезпечення якості освіти.

Шляхи удосконалення системи дошкільної освіти

1. Розроблення професійних стандартів для педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, які визначатимуть: вимоги та орієнтири щодо професійної підготовки майбутніх педагогів і керівників відповідно до потреб сьогодення; сформованість їхніх гуманістичних цінностей, широкого світогляду, високого рівня освіченості; практичні вміння створювати відповідне освітнє середовище (зокрема, інклюзивно спрямоване); будувати взаємини з вихованцями та їхніми батьками на засадах партнерства; здатність до розуміння себе та іншого, розуміння конкретної ситуації буття кожної дитини; цифрову компетентність.

2. Оновлення змісту освіти: освітні програми та методичне забезпечення до них, що відповідають оновленому Державному стандарту дошкільної освіти, тобто Базовому компоненту, затвердженому наказом МОН від 12.01.2021 р. № 33.

3. Створення системи забезпечення якості дошкільної освіти: інституційний аудит; формування внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості освіти ЗДО та критерії самооцінювання (наказ ДСЯО від 30.11.2020 р. № 01-11/71); дослідження ECERS-3 (видано шкалу оцінювання освітнього процесу в ЗДО).

Сучасне освітнє середовище — це:

- безпечне, універсальне, розвивальне (ігрове) середовище;
- використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- якісне методичне наповнення;
- сучасний дизайн та інклюзивне освітнє середовище.

Доступність та розумне пристосування — це влаштування елементів доступності для осіб з особливими освітніми потребами:

- вади опорно-рухового апарату (пандусів, спеціальних підйомників);
- вади зору (тактильної підлогової плитки, інформаційних таблиць з позначень шрифтом Брайля, інших візуальних елементів і аудіопоказчиків);
- вади слуху (організації перекладу жестовою мовою, використання систем звукопідсилення).

За даними Інституту освітньої аналітики на кінець 2020 року

Мережа закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти дітьми відповідного віку становила — 15 319 закладів (місто — 6129; село — 9190); в них здобувають дошкільну освіту — 1 150 067 дітей (місто — 884 730 дітей; село — 265 337)

Мережа закладів компенсуючого типу

ЗДО зі спеціальними групами — 1630, в них — 4369 груп, де здобувають освіту — 61 668 дітей (із них в сільській місцевості — 58 закладів, у них — 78 груп, де здобувають освіту 990 дітей). ЗДО із санаторними групами — 284, в них — 1190 груп, де здобувають освіту — 23 478 дітей (із них в сільській місцевості — 5 закладів, у них — 16 груп, де здобувають освіту 304 дитини). Усі заклади компенсуючого типу працюють з перевантаженням

У Базовому компоненті дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) вперше визначено не лише стандартизовані вимоги до результату дошкільної освіти (тобто до рівня розвиненості та вихованості дитини), а й окреслено обов'язкові умови, які забезпечуватимуть досягнення бажаного результату.

В основі — ідея солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти та інших професій, причетних до піклування, догляду та розвитку дітей раннього й дошкільного віку.

Мета Стандарту:

- збереження самоцінності дошкільного дитинства;
- визначення особливостей та вимог до рівня розвиненості, освіченості та вихованості дитини дошкільного віку;
- забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою.

Компетентність як освітній результат — це система взаємопов'язаних компонентів фізичного, психічного, соціального, духовного розвитку особистості дитини, що визначаються через:

- емоційно-ціннісне ставлення;
- сформованість знань;
- здатність та навички до активного, творчого впровадження набутого досвіду, тобто до регуляції досягнень, поведінки, діяльності.

Рівень сформованості компетентності дитини відображає взаємозв'язок основних складових системи дошкільної освіти.

Стандарт: зв'язок між категоріями

